

**YOSHLARNI HARBIY VATANPARVARLIK, MILLIY AN‘ANA VA
QADRIYATLARIMIZGA HURMAT RUHIDA TARBIYALASH, BUGUNGI
KUNNING ENG MUHIM DOLZARB VAZIFALARDAN BIRI**

Qodirov Samandar Bobir o‘g‘li
Farg‘ona davlat universiteti
Harbiy ta‘lim fakulteti talabasi
Qodirovsamandar503@gmail.com
+998959012203

Annotatsiya: mazkur maqolada, vatanparvarlik. milliy an‘ana hamda qadriyat tushunchalariga alohida ta‘rif berilgan. Shu bilan birga, yoshlarni milliy g‘oya va O‘zbekiston Respublikasiga, uning xalqi va Prezidentiga sadoqat ruhida tarbiyalash, ularning qalbi va ongiga Vatan himoyasi sharaflari va muqaddas burch ekanini chuqur singdirish, qadimiy tariximiz va madaniyatimiz, jonajon Vatanimizning mustaqilligi va ravnaqi yo‘lida fidokorona kurashgan milliy qahramonlarimiz bilan faxrlanish, ularga munosib bo‘lish tuyg‘usini shakllantirish, milliy armiyamizning qudrati va salohiyatiga bo‘lgan ishonchni kuchaytirishdan iboratligi to‘g‘risida ham keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: vatanparvarlik, qadriyat, mas‘ullik torlari, insonparvarlik, an‘ana.

**ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ В ДУХЕ ВОЕННОГО ПАТРИОТИЗМА,
УВАЖЕНИЯ НАШИХ НАЦИОНАЛЬНЫХ ТРАДИЦИЙ И ЦЕННОСТЕЙ – ОДНА
ИЗ САМЫХ ВАЖНЫХ ЗАДАЧ СЕГОДНЯ**

Аннотация: в этой статье патриотизм. понятия национальной традиции и ценностей определяются отдельно. Одновременно воспитывать молодежь в духе преданности Республике Узбекистан, ее народу и Президенту, глубоко внушить в ее сердцах и умах, что защита Родины является почетной и священной обязанностью, на пути независимости и развития нашей древней истории и культуры, нашей дорогой Родины, гордиться нашими самоотверженно сражавшимися национальными героями, формировать чувство их достоинства, укреплять уверенность в могуществе и потенциале нашей национальной армии. также упоминается.

Ключевые слова: патриотизм, ценности, обязательства, гуманизм, традиция.

**EDUCATING YOUNG PEOPLE IN THE SPIRIT OF MILITARY PATRIOTISM,
RESPECT FOR OUR NATIONAL TRADITIONS AND VALUES IS ONE OF THE
MOST IMPORTANT URGENTEIOUS TASKS OF TODAY**

Abstract: This article provides a separate definition of the concepts of patriotism, national traditions and values. At the same time, it is also mentioned that it consists in educating young people in the spirit of national ideals and loyalty to the Republic of Uzbekistan, its people and President, instilling in their hearts and minds that the defense of the Motherland is an honorable and sacred duty, in forming a sense of pride in our ancient history and culture, in our national heroes who selflessly fought for the independence and prosperity of our beloved Motherland, in strengthening faith in the power and potential of our national army.

Keywords: patriotism, values, strings of responsibility, humanity, tradition.

KIRISH

Vatanparvarlik—bu kishilarning ona yurtiga, o‘z oshyoniga muhabbati va sadoqatini ifodalaydigan tushuncha. Vatanparvarlik barcha kishilar, xalq, millatlar uchun umumiy bo‘lgan, asrlar davomida sayqallanib kelgan umuminsoniy tuyg‘u, ma’naviy qadriyatlardan biri. Tarixiy jihatdan Vatanparvarlik kishilarning o‘z vatanlari taqdiri bilan bog‘liq ijtimoiy rivojlanish, xalqlarning o‘zlari yashayotgan hududning daxlsizligi va mustaqilligi yo‘lidagi kurashi jarayonida takomillashib kelgan his-tuyg‘ular jamlanmasi ham hisoblanadi. Bu vatanning o‘tmishi va hoziri bilan faxrlanishda, uning manfaatlarini himoya qilishda namoyon bo‘ladi. “Vatanni sevish iymondandir” deb bejiz aytishmagan.

Milliy an’ana—millat hayotining turli sohalarida namoyon bo‘ladigan tushunchalar, belgilar, xususiyatlar, qadriyatlar, faoliyat turlari, odatlar va xislatlarning avloddan-avlodga o‘tishi hamda meros bo‘lib qolishini ifodalovchi tushuncha. Milliy an’analar umuminsoniy an’analarning bir millat darajasida namoyon bo‘lishidir. Ular orqali har bir millatning muayyan davrdagi o‘ziga xos xususiyati, hayot tarsi, madaniyati, fani, adabiyoti va boshqa sohalardagi erishilgan natijalar va yutuqlari va boshqa davrda yashayotgan avlodlarga yetkaziladi. Milliy an’analar rang-barangdir.

Qadriyat—voqelikdagi muayyan hodisalarning umuminsoniy, ijtimoi, axloqiy, madaniy-ma’naviy ahamiyatini ko‘rsatish uchun qo‘llanadigan tushuncha. Inson va insoniyat uchun ahamiyatli bo‘lgan barcha narsalar, masalan, erkinlik, tinchlik, adolat, ijtimooiy tenglik, ma’rifat, haqiqat, yaxshilik, go‘zallik, moddiy va ma’naviy boyliklar, an’ana, urf-odat va boshqalar qadriyatlar hisoblanadi.

Mamlakatimizda milliy qadriyatlarni tiklash bo‘yicha jiddiy tadbirlarning amalga oshirilayotganligi ma’naviyatimizning tiklanishida juda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Milliy qadriyatlarimizning tiklanayotganligini bugungi kunda jahon tan olmoqda. Ayniqsa, Sohibqiron Amir Temur, Mirzo Ulug‘bek, Bahouddin Naqshband kabi ulug‘ siymolarga, Buxoro, Xiva shaharlari yubileyariga bag‘ishlangan tadbirlar, simpoziumlarda dunyoning 50 dan ortiq davlatlaridan vakillarning qatnashganligi buning yorqin misolidir

Ravshanki, ko‘ngilda vatanga muhabbat jo‘sh urib turmasa, unga oshuftalik qalbni qaynatmasa, vujudingda Vatanga farzandlik burchi mas‘ullik torlarini harakatga keltirmasa, harchand “Vatanim sajdagohim, iqbol maskanim” [3:488] deyilgani bilan bizdagi mehr-u sadoqat qandaydir mavhumiylikka moyil hisga o‘xshab qolaveradi. Bugungi kunda bizning qilayotgan barcha ishlarimiz yoshlarimizning baxtu-saodati ularning yorug‘ kelajagi uchun amalga oshirilmoqda. Odobli, bilimdon va aqlli, mehnatsevar, iymon-e‘tiqodli farzand nafaqat ota-onaning, balki butun jamiyatning eng katta boyligidir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Barkamol shaxsni tarbiyalashda milliy qadriyatlar va urf-odatlardan foydalanish bugungi kunda ta‘lim-tarbiya jarayoni oldida turgan eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu boisdan ham mamlakatimizda yaratilgan bu betakror an‘ana va marosimlar, milliy qadriyatlar va urf-odatlarni o‘rganish hamma

davrlarda ham olimlar oldiga bir qator muhim vazifalarni bajarish zaruratini qo‘ygan. Bu borada J.Hasanboyev, M.Turopova, O.Hasanboyeva, A.Mavrunov, U.Qoraboyev va boshqalarning ilmiy ishlari va maqolalarini eslatib o‘tish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, xalq pedagogikasining ta‘lim oluvchi shaxsiga tarbiyaviy ta‘sir ko‘rsatish muammosini o‘rganish bo‘yicha M.Ochilov, A.K.Munavvarov, S.Axmedov, S.Ochilov, O.Musurmonova, M.Inomova, S.Nishonova va boshqalar tomonidan doktorlik ishlari bajarilganligini alohida qayd etish lozim.

Xalqimiz urf-odatlari, an‘analari va marosimlari katta tarbiyaviy ahamiyatga egadir. Odamlarning bir-biriga mehr oqibati, oqilona munosabati, to‘g‘ri muloqoti, iltifoti, extiromi xalqimizning ichki go‘zalligini, boy ma‘naviy va ruhiy qiyofasini ifodalaydi.²⁰ Eng muhimi, xalqimizdagi mehr-muruvatlilik, saxiylik, mehmondo‘stlik, xushmuomalalik, mehr-oqibatlilik, andishalilik, samimiylik, to‘g‘rilik, intizomlilik, mehnatsevarlik, o‘zini tuta bilishlik, tejamkorlik, sabr qanoatlilik kabi histuyg‘ular va hislatlar bugungi kunda barkamol avlodlar tarbiyasida ibrat-namuna vazifasini bajaradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Oila – Vatan ichra mo‘jaz Vatan. Oilani muqaddas bilish va uning mustahkamligi uchun kurashish xalqimizning qon-qoniga singib ketgan yuksak ma‘naviy tuyg‘u, hayotiy tutumdur. Prezidentimiz ta‘biri bilan aytganda, avlodlar davomiyligini ta‘minlaydigan ma‘naviyat qo‘rg‘oni bo‘lmish oilani mustahkamlash bugungi kunda barchamizning nainki asosiy vazifamiz, balki insoniy burchimizdir. Shu bois ham mamlakatimizda barcha xayrli ishlar avvalo oilalarni mustahkamlash va yosh avlodning yoru‘ kelajagini ta‘minlash maqsadida amalga oshirilmoqda. Zero, oila sog‘lom ekan, jamiyat mustahkam, jamiyat mustahkam ekan, mamlakat barqarordir. Davlatimiz rahbarining “Mustahkam oila yili” Davlat dasturi to‘g‘risida”gi qarorida bu borada bajarilajak ezgu ishlar, muhim vazifalar o‘z ifodasini topgan. ”Yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash, ularni milliy urf-odat va qadriyatlarimizga hurmat ruhida

²⁰ A.Allayarov, G‘.Amanov. Yoshlar tarbiyasida innovatsion yondashuv (ilmiy ommabop nashr). Guliston 2020. – 114 bet.

tarbiyalash, ibratli oilalar bilan tanishtirish maqsadida shahar va tumanlarimizda ko‘plab ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar tashkil etilmoqda, – deydi “Mahalla” xayriya jamoat fondining viloyat bo‘limi raisi Akramjon Yo‘lbarsov. – Albatta, bu yo‘nalishdagi ishlarda mahalla institutining o‘rni katta bo‘lmoqda. Ta’lim-tarbiya ishlarida “oila-maktab-mahalla” konsepsiyasi, “Ota-onalar universiteti” tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Boshqacha aytganda, oila va mahalla institutlari uyg‘un rivojlantirilmoqda. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash – millati, tili va kasbidan qat’iy nazar, yoshlarda Vatanga sadoqat tuyg‘usini shakllantirish, ularni o‘z fuqarolik burchi va konstitutsion majburiyatlarini bajarishga, jamiyat va davlat manfaatlarini himoya qilishga qodir shaxslar etib tarbiyalashga yo‘naltirilgan davlat organlari, jamoat birlashmalari va tashkilotlarining ko‘p bosqichli, tizimli, maqsadli va muvofiqlashtirilgan faoliyatidir. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdan ko‘zlangan asosiy maqsad – yoshlarda jamiyatning turli tarmoqlari, ayniqsa, harbiy soha bilan aloqador bo‘lgan davlat xizmati turlarida faollik ko‘rsatish, tinch va harbiy sharoitda Konstitutsiya va harbiy burchga sadoqatli bo‘lish, ularda o‘z yurti va xalqi taqdiri uchun yuksak mas’uliyat va javobgarlik kabi muhim xususiyatlarni shakllantirishdan iborat. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda quyidagilar asosiy vazifalar etib belgilanadi; yoshlarni milliy g‘oya va O‘zbekiston Respublikasiga, uning xalqi va Prezidentiga sadoqat ruhida tarbiyalash, ularning qalbi va ongiga Vatan himoyasi sharaflari va muqaddas burch ekanini chuqur singdirish; qadimiy tariximiz va madaniyatimiz, jonajon Vatanimizning mustaqilligi va ravnaqi yo‘lida fidokorona kurashgan milliy qahramonlarimiz bilan faxrlanish, ularga munosib bo‘lish tuyg‘usini shakllantirish, milliy armiyamizning qudrati va salohiyatiga bo‘lgan ishonchni kuchaytirish; milliy armiyamizga jismonan baquvvat va ma’nan yetuk yoshlar zarurligi, harbiy xizmat har bir O‘zbekiston fuqarosi uchun muqaddas burch ekani haqidagi tushuncha hamda bu boradagi nazariy-amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlash; yoshlarda yon-atrofimiz va jahonda ro‘y berayotgan siyosiy-ijtimoiy jarayonlarga milliy manfaatlarimizdan kelib chiqqan holda yondashish ko‘nikmalarini, turli ichki va tashqi tahdidlarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirish; jangovar harakatlarga moslashish, har qanday murakkab vaziyatlarda tezkor va mustaqil qaror qabul qilish, zamonaviy harbiy texnika vositalaridan samarali foydalanish malakasiga ega yoshlarni tarbiyalash; O‘zbekiston manfaatlarini nafaqat harbiy sohada, balki hayotning barcha jabhalarida, har bir qadamda himoya qilishga tayyor turish, yurt uchun fidoiy bo‘lish—bu bugungi kun talabi ekanini hayotiy misollar va ta’sirchan vositalar bilan yoshlar ongiga singdirib borish. Vatanparvarlik insonning qon-qoniga singgan bo‘lishi lozim. Shu o‘rinda O‘zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.A.Karimovning: “Yurtga, Vatanga muhabbat, insonparvarlik tuyg‘ulari xalqimizning qon-qoniga singib ketgan azaliy xususiyatdir. Ana shu noyob azaliy fazilatlarni asrab-avaylash va yanada takomillashtirish farzandlarimizni ozod va demokratik O‘zbekistonning munosib o‘g‘il-qizlari etib tarbiyalash masalasi ma’naviyat sohasidagi ishlarimizning asosiy yo‘nalishini tashkil etmog‘i kerak”, -degan so‘zlari o‘rinlidir. Har bir insonning o‘z vatani bo‘lgandagina u haqiqiy vatanparvar bo‘la oladi. Vatanparvarlik, o‘zi

tug‘ilib o‘sgan yurtini, yerini, elini e‘zozlash, uning iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy, madaniy, ma‘naviy taraqqiyoti haqida qayg‘urish, g‘amxo‘rlik qilish, taraqqiyotga o‘zining munosib hissasini qo‘shish, o‘z davlati, mamlakatining mustaqilligini saqlash uchun jon kuydirishi va kerak bo‘lganda unga o‘z hayotini bag‘ishlashidir”.

Aslida "Vatan" so'zi arabcha so'zdan olingan bo'lib "ona yurt" degan ma'noni anglatadi. Mutafakkirlar esa Vatanga "ko'ngil mulkining maskani" deb ta'rif berishadi. Vatan deganda ko'z o'ngimizga oilamiz, mahallamiz gavdalanadi. Axir behizga emas "Vatan ostonadan boshlanar" deyishgani. Biz oilamizdan olgan tarbiyamiz Vatan ravnaqi yo'lidagi hissamizga katta poydevor bo'ladi. Yurtimiz tinch, ko'chalarimiz obod, xalqimiz farovon bo'lsagina biz ham ko'milikka erishamiz. Yurt tinchligi yo'lidagi xizmatimiz faqat jismoniy mehnatgina emas, balki aqliy salohiyat ham boy bo'lishi kerak. Yurtimiz tinchligi uchun qanchadan-qancha insonlar jon fido qilishgan. Masalan, Sohibqiron Amir Temur, Shiroq, Jaloliddin Manguberdi, Bobur Mirzo kabi sarkardalar, ayol kishi bo'lishiga qaramay To'maris ham jangu-jadallar kezgan. Hattoki, oddiy laylaklar ham "ezgulik elchilari" deb ta'riflanadi. Ular Mustaqillik maydonida "ezgulik arkasi"ni bezab turibdi. Bizning yurtimizga "Jannatmakon diyor" deb ta'riflar berishadi. Tillarda, hattoki, dillarda ham uni madh etishadi. Mamlakatimizda milliy qadriyatlarni tiklash bo'yicha jiddiy tadbirlarning amalga oshirilayotganligi ma'naviyatimizning tiklanishida juda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Milliy qadriyatlarimizning tiklanayotganligini bugungi kunda jahon tan olmoqda.

Barkamol shaxsni tarbiyalashda milliy qadriyatlar va urf-odatlardan foydalanish bugungi kunda ta'lim-tarbiya jarayoni oldida turgan eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu boisdan ham mamlakatimizda yaratilgan bu betakror an'ana va marosimlar, milliy qadriyatlar va urf-odatlarni o'rganish hamma davrlarda ham olimlar oldiga bir qator muhim vazifalarni bajarish zaruratini qo'ygan. Yoshlarga milliy qadriyatlarni ta'limdan tashqari ishlar orqali singdirishning asosiy vazifalari sifatida quyidagilarga e'tibor qaratilishi lozim:

- Yosh avlodning fikrlash doirasini kengaytirish, ularga so'z erkinligini berish, fikrlarini eshitish, hayotda nimaga erishmoqchi ekanligini aniqlashga yordam berish;
- Yoshlarni milliy, umuminsoniy qadriyatlar, Vatanimizning boy ma'naviy merosi bilan tanishtirish, madaniy hamda dunyoviy bilimlarni egallashga bo'lgan talablarini shakllantirish;
- Insonparvarlik ruhida tarbiyalash, yoshlarimizning ma'naviy yetuk bo'lib tarbiyalanishida oila bilan bir qatorda mahallaning ham o'rni borligini anglash.

Mahalla azaliy urf-odatlar, udumlar, an'analarga tayangan holda ulkan ma'naviy tarbiya vazifasini bajaradi. Keksalarning pand-nasihatlar, kattalarning shaxsiy ibrati, jamoaning hamjihatligi orqali odamlar ongiga ezgulik g'oyalari singdirib boriladi. Har bir kishi qalbida milliy qadriyatlar, mehr-oqibat, hamjihatlik, insoniylik, el-yurt sha'ni uchun kurash, o'zaro yordam kabi fazilatlarini tarkib topishida mahallaning o'rni beqiyosdir. Hozirgi kunda, yoshlarni Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash uchun ham juda ko'p ishlar amalga oshirilmoqda. Masalan, maktab davridanoq "Vatan tuyg'usi" fani o'quvchilarga o'qitiladi. O'quvchilarni Vatanga bo'lgan muhabbati, hurmati, umidi kabi tuyg'ularini rivojlantirishga hissa qo'shish uchun, albatta.

Bundan tashqari, " Shu aziz Vatan barchamizniki", "Muqaddas Vatan", "Eng ulug', eng aziz" tanlovlari o'tkazilmoqda. Bu tanlovlar, yoshlarning Vatanga bo'lgan muhabbatlarini oshiradi. Universitetlarda talabayoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, Vatan ravnaqiga dahldorlik hissasini oshirish va ularni muvaffaqiyatlar sari boshlash maqsadida turli ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar o'tkazib kelinmoqda.

XULOSA

Vatanparvarlik Vatan so'zi bilan chambarchas bog'langan bo'lib, Vatan, ana shu vatanparvarlikni paydo qiladi. Vatan so'zi arabcha so'z bo'lib, "ona yurt" ma'nosini bildiradi. Bu tushunchani ikki-keng va tor ma'nolarda tushunish mumkin. Kishi tug'ilib o'sgan uy, mahalla, qishloq nazarda tutilsa, bu tor ma'noda tushunishdir. Agar, bir xalq vakillari doimiy holda yashagan, ularning ajdodlari azal-azaldan istiqomat qilgan hudud nazarda tutilsa, u keng ma'noda tushuniladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sh.M.Mirziyoyev, Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Mazkur kitobdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2016 yil 1 noyabrdan 24 noyabrga qadar Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o'tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so'zlagan nutqlari o'rin olgan. Toshkent: "O'zbekiston", 2017. – 488 b.

2. B.M.Abdusattorov. "Yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash—xalqimiz tarbiyaviy an'alarining o'ziga xos jihatlari sifatida". 2023-yil 11-yanvar.

3. O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi konsitutsiyasi. 2023-yil, 1 -may.

4. Mahmudxon Muhridinxon o'g'li Dovidxonov YOSHLARNI MILLIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASHDA OILA, MAHALLA VA TA'LIM MUASSASALARINING ROLI // Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. 2023. №17. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/yoshlarni-milliy-qadriyatlar-ruhida-tarbiyalashda-oilamahalla-va-ta-lim-muassasalarining-rol-i> (дата обращения: 14.06.2023).

5. Orzumurod Odilovich Yusufaliyev YOSHLARNI MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASH MEZONLARI // Academic research in educational sciences. 2021. №6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/yoshlarni-milliy-va-umuminsoniy-qadriyatlar-ruhida-tarbiyalash-mezonlari> (дата обращения: 14.06.2023).

6. <https://oyina.uz/uz/article/1605>

7. D.S.Umarqulova. "Yoshlarni umuminsoniy va milliy qadriyatlarga hurmat, vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash". 2023-yil 11-iyul.

8. S.S.Ubaydullayev, R.D.Mustaev, N.Xasanov, N.N.Alinazarov. "Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash". 2022-yil 15-dekabr.

9. Wikipediya.

10. Google schoolar.